

Veřejná ochránkyně práv
Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.

V Brně dne 22. dubna 2015
Sp. zn.: 10/2015/SZD/VP
Vaše sp. zn.: Pl. ÚS 7/15

Ústavní soud
Joštova 8
660 83 Brno

Navrhovatel: Městský soud v Praze

Účastníci řízení: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
Senát Parlamentu České republiky

Věc: Návrh na zrušení ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vyjádření vedlejšího účastníka řízení k návrhu

Příloha

Zpráva o šetření ve věci diskriminace z důvodu sexuální orientace v oblasti osvojení dítěte ze dne 1. července 2014, sp. zn. 2977/2014/VOP/PPO

Systémem datových schránek

I. Uvedení do problematiky

Dne 23. března 2015 jsem vstoupila jako vedlejší účastník do řízení o návrhu na zrušení ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů: „*Trvající partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.*“

II. K problematice osvojení osobou žijící v registrovaném partnerství

S předkládanou věcí jsem se seznámila v rámci šetření podnětu pana (žalobce v původním řízení), který se na mne obrátil se žádostí o prošetření postupu Úřadu městské části Praha 13 a Magistrátu hlavního města Prahy.

Na svém dřívějším stanovisku nadále setrvávám, a proto si v podrobnostech dovolím odkázat na přiloženou zprávu o šetření.¹ Ve svém vyjádření se zaměřuji především na otázku postavení gayů a leseb jako náhradních rodičů, neboť **otázce ústavnosti § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství jsem se již věnovala v odkazované zprávě o šetření.**² Proto jsem vyjádření pojala jako doplnění a rozšíření argumentace podané ve zprávě o šetření.

III. Zahraniční srovnání

Otázka osvojení stejnopohlavními páry, či samotnými gayi a lesbami, není výlučně českou otázkou, a proto považuji za vhodné se krátce věnovat též postavení leseb a gayů v ostatních státech Evropské unie.

Osoby stejného pohlaví mohou uzavřít manželství v 11 zemích z 28 států Evropské unie.³ V dalších 6 státech⁴ mohou uzavřít registrované partnerství.⁵ Celkově tak 17 států z 28 členských států umožňuje nějakým způsobem institucionalizovat partnerské vztahy gayů a leseb. Z těchto 17 států připouští společné osvojení i osvojení dítěte partnera 13 států⁶ a pouze osvojení dítěte partnera umožňují dva státy.⁷ Ze 17 států Evropské unie, které umožňují institucionalizovat vztah stejnopohlavních párů, zapovídají registrovaným partnerům osvojení pouze Česká republika a Maďarsko.⁸

¹ Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 1. července 2014, sp. zn. 2977/2014/NOP/PPO, dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/880>

² Viz zejména část C.2 Právo na rovné zacházení.

³ Jedná se o Belgii, Dánsko, Finsko, Francii, Lucembursko, Nizozemí, Portugalsko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Velkou Británii.

⁴ Jedná se o Rakousko, Českou republiku, Německo, Maďarsko, Irsko, Maltu,

⁵ Některé další státy, jako například Francie, nebo Belgie, umožňují gayům a lesbám uzavřít jak registrované partnerství, tak manželství.

⁶ Kromě států, které neomezují vstup do manželství sexuální orientací, se jedná o Irsko a Maltu.

⁷ Jedná se o Rakousko a Německo. Přičemž v Rakousku je toto omezení účinné pouze do konce roku 2015, viz níže.

⁸ Data byla čerpána z materiálu zpracovaného organizací ILGA Europe (*Rainbow Map Index 2014* [online] ILGA Europe [cit. 14. 4. 2015] dostupné z: www.ilga-europe.org/rainboweurope) a z aktuálních zpráv o vývoji ve Slovinsku (např. *Slovenia: Law on Same-Sex Marriage and Adoption Rights Passed* [online] Library of

Umožnění osvojení dítěte registrovanými partnery není pouze politickou otázkou, ale zejména otázkou lidskoprávní. Obdobným případem, jaký je nyní předkládán českému Ústavnímu soudu, se v nedávné době zabýval též rakouský Ústavní soudní dvůr, který posuzoval ústavnost zákazu společného osvojení registrovanými partnery.⁹ Tamní soud dospěl k závěru, že taková úprava je protiústavní, neboť odporuje zásadě rovného zacházení tím, že znemožňuje společně osvojit dítě pouze registrovaným partnerům, čímž tuto skupinu znevýhodňuje z důvodu sexuální orientace. Zároveň nenalezl pro takové rozlišování žádné věcné odůvodnění, a proto předmětná ustanovení s účinností ke dni 31. prosince 2015 zrušil. Argumentaci apelující na ochranu nejlepšího zájmu dítěte odmítl jako nevhodnou, neboť taková argumentace vychází z mylného předpokladu, že sexuální orientace rodičů může být měřítkem kvality rodičovské péče.

IV. Porušení základních práv

V následující části se věnuji souladu ustanovení § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství se základními právy garantovanými Listinou základních práv a svobod¹⁰ (dále jen „Listina“) a dalšími mezinárodními lidskoprávními úmluvami, jimiž je Česká republika vázána.

IV.1 Ochrana soukromého a rodinného života

Vyloučením z možnosti ucházet se o osvojení a s tím spojenými následky bylo porušeno právo žalobce v původním řízení na ochranu soukromého a rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů¹¹ (dále jen „Úmluva“) a čl. 10 odst. 2 Listiny.

Pojem **soukromý život** ve smyslu čl. 8 Úmluvy je velmi široký pojem, který v sobě dle ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále též „ESLP“) zahrnuje „*mimo jiné i prvky fyzické a sociální identity jednotlivce, včetně práva na osobní autonomii, osobní rozvoj a právo na vytvoření a rozvíjení vztahů mezi jednotlivci a vztahů s vnějším světem.*“¹²

V daném případě představuje **zásah do práva** garantovaného čl. 8 Úmluvy již samotná existence ustanovení zákona, které vylučuje automaticky registrované partnery z možnosti osvojit dítě. Přestože zákonodárce důsledně rozlišuje mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím a zcela evidentně nezamýšlel postavit

Congress, 9. 3. 2015 [cit. 14. 4. 2015] dostupné z: http://www.loc.gov/lawweb/servlet/lloc_news?disp3_l205404336_text), Finsku (např. *Finnish Parliament approves same-sex marriage* [online] yle uutiset, 28. 11. 2014 [cit. 14. 4. 2015] dostupné z: <http://yle.fi/uutiset/finnish-parliament-approves-same-sex-marriage/7657759>), Irsku (např. *Children and Family Relationship Bill passed in Seanad* [online] RTÉ News, 31. 3. 2015 [cit. 14. 4. 2015] dostupné z: <http://www.rte.ie/news/2015/0330/690964-child-and-family-bill/>) a Lucembursku (např. *Luxembourg legalizes same-sex marriage, adoption* [online] Jurist, 19. 6. 2014 [cit. 14. 4. 2015] dostupné z: <http://jurist.org/paperchase/2014/06/luxembourg-legalizes-same-sex-marriage-adoption.php>).

⁹ Nález Ústavního soudního dvora Rakouska ze dne 11. prosince 2014, č. j. G 119-120/2014-12, dostupný z: http://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Vfgh/JFT_20141211_14G00119_00/JFT_20141211_14G00119_00.pdf

¹⁰ Ve Sbírce zákonů vyhlášené usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb.

¹¹ Ve Sbírce zákonů publikované ve sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.

¹² Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 29. 4. 2002, *Pretty proti Spojenému království*, č. 2346/02, bod 62.

tyto dva instituty sobě na roveň, uvedené rozlišování je podle mého názoru projevem svévole. Stávající úprava totiž nikterak neomezuje možnost osvojení sexuální orientací osvojitele do té doby, než se ke své sexualitě přihlásí formou registrovaného partnerství. Jinými slovy, gayové a lesby mohou dítě osvojit do té doby, dokud spolu žijí pouze neformálně. Svobodný gay nebo lesba tak oproti heterosexuálně orientované osobě stojí před rozhodnutím, zda uzavře registrované partnerství, tj. právně formalizuje svůj vztah, anebo si i nadále ponechá možnost osvojit dítě jako jednotlivec. Jelikož svobodný heterosexuál před takovou volbu vůbec není postaven, dochází podle mého názoru k nerovnému zacházení z důvodu sexuální orientace.

Vzhledem k tomu, že zásah vyplývá přímo ze zákona, je (automaticky) naplněna podmínka **legality**.

Naproti tomu podmínka **legitimity** podle mého názoru naplněna není. Zmíněné nerovné zacházení totiž nesleduje žádný legitimní cíl. Alespoň z důvodové zprávy ani z projednávání zákona o registrovaném partnerství žádný důvod nevyplývá. Mohu se proto jen domnívat, že pravým důvodem pro znemožnění osvojení registrovanými partnery je domněnka, že jsou méně vhodnými vychovateli a pečovateli, než manželé, nebo heterosexuální jednotlivci a páry.¹³ Tento neopodstatněný předpoklad byl vyvrácen celou řadou sociologických a psychologických výzkumů, které prokazují, že děti vychovávané stejnopohlavními páry nejsou nijak znevýhodněny oproti dětem, které jsou vychovávány různopohlavními páry.

Empirická pozorování z české praxe také ukazují, že děti vychovávané stejnopohlavními páry netrpí stigmatizací ve společnosti. Jde totiž pouze o jednu z mnoha různých odlišností, které mezi dětmi jsou a tyto děti ji bez problémů zvládnou.¹⁴ Také se ukázalo, že tyto děti jsou dobře adaptované a významně se neliší od dětí vyrůstajících v heterosexuálních rodinách. Naopak jsou otevřenější a tolerantnější.¹⁵ Také bylo prokázáno, že sexuální orientace rodičů nemá vliv na orientace dítěte,¹⁶ nebo jeho zdravý vývoj.¹⁷

V zahraničí bylo provedeno také několik kvantitativních a kvalitativních výzkumů, které potvrzují uvedené závěry českých praktiků. Studie zaměřená na emoční a behaviorální problémy mezi osvojenými dětmi vychovávanými stejnopohlavními a různopohlavními páry ukázala, že tyto problémy jsou zastoupeny u obou skupin

¹³ Ve skutečnosti však současná úprava umožňuje osvojení též gayům a lesbám žijícím pouze v neformálním svazku, což vede k tomu, že je dítě osvojeno pouze jednou ze dvou skutečně pečujících osob.

¹⁴ Viz PAZLAROVÁ, Hana. Rodiče stejného pohlaví? – příspěvek do diskuse. In: *Fórum sociální práce*. Praha: Univerzita Karlova, 2010, č. 1, s. 97-100. ISSN 1804-3070.

BRAUN, Richard. Modely gay a lesbických rodin. In: *Fórum sociální práce*. Praha: Univerzita Karlova, 2010, č. 1, s. 109-111. ISSN 1804-3070.

¹⁵ POLÁŠKOVÁ, Eva. Jen sexuální orientace dobrého nebo špatného rodiče nedělá. In: *Fórum sociální práce*. Praha: Univerzita Karlova, 2010, č. 1, s. 105-107. ISSN 1804-3070.

¹⁶ PAZLAROVÁ, Hana. Rodiče stejného pohlaví? – příspěvek do diskuse. In: *Fórum sociální práce*. Praha: Univerzita Karlova, 2010, č. 1, s. 97-100. ISSN 1804-3070.

¹⁷ Prohlášení Canadian Psychological Association. *Gays and Lesbians Make Bad Parents "There is No Basis in the Scientific Literature for This Perception"*. Ottawa, 2003. Dotupné z: <http://www.cpa.ca/documents/GayParenting-CPA.pdf>

v zásadě stejně.¹⁸ Jiný výzkum, zaměřený na kvalitu vztahu rodičů a dětí a psychologické přizpůsobení dětí vychovávaných ženou a mužem, nebo dvěma muži, ukázal, že gay rodiče jsou ve větší psychické pohodě, více projevují náklonnost k dítěti a více se mu věnují. Děti v heterosexuálních rodinách byly naopak více hyperaktivní. Jiné rozdíly však zjištěny nebyly.¹⁹ Jeden z doposud největších výzkumů, týkal se 500 dětí, ukázal, že děti vychovávané stejnopohlavními páry mají lepší celkový zdravotní vztah a jejich rodiny vykazují vyšší soudržnost. Ostatní sledované ukazatele byly u obou skupin srovnatelné.²⁰

Odborné výzkumy tak prokázaly, že výchova dětí stejnopohlavními páry, respektive gayi a lesbami, nepřináší dětem žádné znevýhodnění. Zdůvodnění zákazu osvojení stejnopohlavními páry ochranou zájmů dítěte tím bylo objektivně vyvráceno.

I kdyby předmětné ustanovení sledovalo legitimní cíl, bylo by nutné se věnovat též otázce **nezbytnosti opatření v demokratické společnosti**, byť jsem přesvědčena o nelegitimnosti uvedeného rozlišování. Aby bylo možno považovat zásah za nezbytný v demokratické společnosti, měl by odpovídat naléhavému společenskému zájmu, a zejména být proporcionální sledovanému legitimnímu cíli.²¹ Domnívám se, že z tohoto hlediska napadená úprava neobstojí.

Současná úprava totiž plošně vylučuje všechny registrované partnery z možnosti osvojit dítě, aniž by pro to existoval racionální důvod. Takové opatření není v demokratické společnosti nezbytné, neboť společnost nechrání před závažnou hrozbou, ani nepřispívá k jejímu většímu blahu. Konečně, kdyby Ústavní soud naznal, že opatření sleduje legitimní cíl a je pro společnost nezbytné, není toto opatření proporcionální ke sledovanému cíli, neboť nepřipouští žádné výjimky a dopadá na všechny registrované partnery bez ohledu na jejich individuální vlastnosti.

S ohledem na výše uvedené se domnívám, že následkem právní úpravy v § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství dochází k nepřipustnému zásahu do práva na soukromý a rodinný život a porušení čl. 8 Úmluvy vůči gayům a lesbám. Z obdobných důvodů zmíněná úprava porušuje podle mého názoru též čl. 10 odst. 2 Listiny. Tak tomu je i v případě žalobce v původním řízení.

¹⁸ AVERETT, Paige, Blace NALAVANY a Scott RYAN. An Evaluation of Gay/Lesbian and Heterosexual Adoption. *Adoption Quarterly* [online]. 2009-11-30, vol. 12, 3-4, s. 129-151 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10926750903313278>

¹⁹ GOLOMBOK, Susan, Laura MELLISH, Sarah JENNINGS, Polly CASEY, Fiona TASKER a Michael E. LAMB. Adoptive Gay Father Families: Parent-Child Relationships and Children's Psychological Adjustment. *Child Development* [online]. 2014, vol. 85, issue 2, s. 456-468 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/cdev.12155>

²⁰ CROUCH, Simon, Elizabeth WATERS, Ruth McNAIR, Jennifer POWER a Elise DAVIS. Parent-reported measures of child health and wellbeing in same-sex parent families: a cross-sectional survey. *BMC Public Health* [online]. 2014, vol. 14, issue 1, s. 635- [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.biomedcentral.com/1471-2458/14/635>

²¹ Viz například rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 24. 3. 1988, *Olsson proti Švédsku*, 10465/83, bod 67.

IV.2 Diskriminace

Zákaz diskriminace je v České republice zakotven na ústavní úrovni v čl. 1 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny. Dále je upraven v Úmluvě o ochraně základních práv a svobod, na úrovni práva Evropské unie a vyplývá i z ustanovení řady mezinárodních lidskoprávních úmluv, jimiž je Česká republika vázána. Nediskriminace spolu s rovností před zákonem a rovnou ochranou zákona bez jakékoli diskriminace představuje základní a obecný princip, který se vztahuje k ochraně lidských práv.²²

Dle ustálené judikatury ESLP týkající se otázky akcesority čl. 14 k některému z práv chráněných Úmluvou postačuje, pokud se namítaná diskriminace pohybuje alespoň ve věcném rámci (sféře) některého z práv chráněných Úmluvou. Posouzení toho, co se nalézá v rámci některého z chráněných práv, má přitom ESLP tendenci vykládat extenzivně, přičemž samotné právo chráněné dotčeným článkem Úmluvy nemusí být v dané věci vůbec porušeno ani aplikováno.²³ Domnívám se, že i kdyby v daném případě nebylo konstatováno porušení čl. 8 Úmluvy, problematika osvojení stále spadá do rámce čl. 8 Úmluvy,²⁴ a čl. 14 Úmluvy je proto aplikovatelný.²⁵

I pokud tedy určité právo z daného článku Úmluvy nelze dovodit, daná problematika se přesto může nalézat v jeho věcném rámci a ESLP namítanou diskriminaci přísluší přezkoumat, i bez současné aplikace jiného článku Úmluvy.

Ustanovení **čl. 3 odst. 1 Listiny** stanoví zákaz diskriminace, podle něhož „[z]ákladní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení“. Dotčeným právem je v tomto případě právo na rodinný život dle **čl. 10 odst. 2 Listiny**. Zákaz diskriminace přitom není omezen na práva a svobody stanovená v Listině ani neobsahuje jinou limitaci pouze na některá práva. Jak upozorňují autoři komentáře k Listině, „[dovodit] jednotný test posuzování porušení zákazu diskriminace z dosavadní judikatury českých soudů, především Ústavního soudu, je obtížné až nemožné.“²⁶ Z hlediska struktury mé následující argumentace

²² Viz např. DOEBBLER, C. F. J. *The Principle of Non-Discrimination in International Law*. Washington: CD Publishing, 2007, s. 2 - 3.

Dále též CONTE, A. *Human Rights in the Prevention and Punishment of Terrorism: Commonwealth Approaches. The United Kingdom, Canada, Australia and New Zealand*. Berlin – Heidelberg: Springer, 2010, s. 658: „The principles of equality and non-discrimination are central to human rights law and recognised as norms of *jus cogens*.“

Dále též obecný komentář Výboru pro lidská práva k nediskriminaci. General Comment No. 18: Non-discrimination: 10. 11. 1989. CCPR General Comment No. 18, odst. 1.

²³ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-365-3, s. 1213,

dále též WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2012, 906 s., ISBN 978-80-7357-750-6, s. 99.

Viz též rozhodnutí ESLP z 28. května 1985 ve věci *Abdulaziz, Cabales a Balkandali proti Spojenému království*, č. 9214/80, 9473/81 a 9474/81, bod 71: „Although the application of Article 14 (art. 14) does not necessarily presuppose a breach of those provisions - and to this extent it is autonomous -, there can be no room for its application unless the facts at issue fall within the ambit of one or more of the latter.“

²⁴ Srov. kupř. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. ledna 2008 ve věci *E.B. v. Francie*, stížnost č. 43546/02.

²⁵ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-365-3, s. 867 - 868

²⁶ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod*.

ohledně namítané diskriminace žalobce v původním řízení proto vyjdu z koncepce testu diskriminace, jak jej lze formulovat s ohledem na judikaturu ESLP a na němž se shoduje rovněž odborná literatura.²⁷

Zákaz diskriminace je zakotven též v **čl. 14 Úmluvy**. Podle něj „[u]žívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení“. Zde zakotvený zákaz diskriminace je z hlediska své věcné aplikace omezen na práva a svobody přiznaná Úmluvou, což zahrnuje nejen pouze text samotné Úmluvy, ale též všechny protokoly, které jsou její integrální součástí.²⁸ S ohledem na skutečnost, že Česká republika neratifikovala protokol č. 12, jenž stanoví obecný zákaz diskriminace, posouzení otázek diskriminace dle Úmluvy je v našich podmínkách nutno vztáhnout na věcný rámec práv chráněných Úmluvou v souladu s jejím čl. 14.

IV.2.1. Posouzení diskriminace žalobce v původním řízení

Domnívám se, že ustanovení § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství, podle kterého registrovaní partneři nemohou osvojit dítě, zakládá přímou diskriminaci na základě sexuální orientace.

Předmětné ustanovení podle mého názoru **přímo znevýhodňuje gaye a lesby z důvodu jejich sexuální orientace**, neboť jim v případě uzavření registrovaného partnerství znemožňuje osvojit dítě.

Byť není sexuální orientace výslovně chráněným důvodem ani podle ustanovení čl. 14 odst. 1 Úmluvy, ani podle čl. 3 odst. 1 Listiny, mám za to, že oba dokumenty tento důvod chrání. Výčty podané ve zmíněných ustanoveních jsou totiž otevřené, ale především jejich smyslem a účelem je chránit lidskou důstojnost před neopodstatněnými zásahy, k nimž dochází zpravidla v situacích, kdy se s osobou zachází pouze na základě předsudečné skupinové charakteristiky a nikoliv její individuální vlastnosti.

Nepříznivé zacházení vyplývající ze zákonného zákazu osvojení spočívá

- v nutnosti volit mezi podobou realizace soukromého a rodinného života (v případě homosexuálních párů před uzavřením registrovaného partnerství),
- a v podobě samotné nemožnosti osvojit dítě (v případě registrovaných partnerů).

Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2012, ISBN 978-80-7357-750-6, s. 98.

²⁷ Die tohoto testu je zakázanou diskriminací vyčlenění jednotlivce nebo skupiny v porovnání se srovnatelnou skupinou ze zakázaného (podezřelého) důvodu či jiného postavení, které je danému jednotlivci nebo skupině k tíži a které není možné ospravedlnit (nesleduje legitimní cíl nebo je ve vztahu k dosažení tohoto cíle nepřiměřené). Viz např. BOBEK, M., BOUČKOVÁ, P., KÜHN, Z. (eds.). *Rovnost a diskriminace*. Praha: C. H. Beck, 2007, 471 s., ISBN 978-80-7179-584-1, s. 33 - 61. WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2012, 906 s., ISBN 978-80-7357-750-6, s. 101 a násl. Dále též KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-365-3, s. 1214 a násl.

²⁸ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-365-3, s. 1212.

První nepříznivé zacházení spočívá v nutnosti volit mezi vstupem do registrovaného partnerství a možností rozvíjet vztah k dítěti. V obou případech se jedná o realizaci práva na rodinný život. Gayové a lesby jsou nuceni vybrat si pouze jednu z možných realizací, zatímco heterosexuálně orientovaní lidé mohou své právo realizovat v obou podobách. Jelikož svobodný heterosexuál před takovou volbu vůbec není postaven, dochází podle mého názoru k nerovnému zacházení z důvodu sexuální orientace.

Zákaz osvojení nedopadá nepříznivě pouze na svobodné gaye a lesby, ale též na registrované partnery. Registrovaný partner, jako například žalobce v původním řízení, totiž na rozdíl od manžela, nemůže osvojit dítě svého partnera, ačkoliv se nachází ve srovnatelném postavení.²⁹ Registrovaní partneři jsou oproti manželům znevýhodněni z důvodu své sexuální orientace.

Jednotlivec v registrovaném partnerství je však také znevýhodněn vůči jakémukoliv jinému jednotlivci, neboť osoba v manželství, svobodný heterosexuál, ale i homosexuál nejsou z osvojení vyloučeni. Právo na rodinný život registrovaných partnerů je proto ve srovnání s právem na rodinný život manželů užší, neboť neumožňuje rozvíjet vztah s dítětem partnera, případně jiným dítětem vhodným k osvojení, přičemž obě uvedené možnosti jsou manželům zcela přístupné.

Dotčené znevýhodnění podle mého názoru postrádá nejen **legitimní cíl**, ale též jakýkoliv racionální cíl. A i kdyby sledovalo legitimní cíl, zvolené opatření mu nemůže být **přiměřené** a ani je nepovažuji za **nezbytné** v demokratické společnosti.³⁰

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem mám za to, že ustanovení § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství porušuje zákaz diskriminace a právo na rovné zacházení deklarované v čl. 14 odst. 1 ve spojení s čl. 8 Úmluvy a čl. 3 odst. 1 ve spojení s čl. 10 odst. 2 Listiny.

V. Závěr

Na základě výše uvedených důvodů v souladu s § 28 odst. 2 a § 69 odst. 3 zákona o Ústavním soudu navrhuji, aby Ústavní soud svým nálezením zrušil ustanovení § 13 odst. 2 zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Mgr. Anna Š a b a t o v á, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(vyjádření je opatřeno elektronickým podpisem)

²⁹ V obou případech se jedná o člena partnerské dvojice, která se rozhodla svůj vztah právně formalizovat. Liší se pouze ve své sexuální orientaci.

³⁰ Viz výše podaný výklad.